

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder. Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. — Goes
Telefoon No. 2424 — Postrekening No. 36000

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar. Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Is er een „tusschentoestand“? XIII. — Uit de Schrift: Afsand — geen afscheide, Joh. 20: 17b. — Kerkelijk leven: Indrukken van de Synode, II. Vereniging met de Christelijke Gereformeerde Kerk, I. — Uit het pol. en soc. leven: Wel principiële partijvormingen — geen politiek secliarisme, II. — Onze Jeugdorganisaties: Bond voor Gereformeerde Jeugdorganisatie. — Groninger brieven. — Perschoouw. — Kerknieuws: Verslag Generale Synode van de Geref. Kerken in Nederland te Groningen, II. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

IS ER EEN
„TUSSCHENTOESTAND“?
door Prof. Dr K. SCHILDER.

XIII.

Waarschijnlijk hebben onderscheiden lezers zich reeds afgevraagd, welk standpunt de door ons bedoelde schrijver dan toch wel in zou nemen tegenover het bekende Schriftgegeven van „de zielen onder het altaar“. Men vindt het in Openb. 6: 9—11, waar (naar de vertaling van Prof. Greijdanus) dit staat:

En toen het het vijfde zegel geopend had, zag ik onder het altaar de zielen van (hen) die geslacht waren om het Woord Gods, en om het getuigenis, dat zij hadden. En zij riepen uit, met eene groote stem, zeggende: Hoe lang, o heilige, en waarachtige Heerscher, oordeelt en wreekt Gij niet ons bloed van (hen) die op de aarde wonen? En hun werd gegeven, aan eenen ieder, een lang wit kleed, en hun werd gezegd, dat zij nog rusten zouden eenen korten tijd, totdat vervuld zouden zijn ook hunne mededienstknechten, en hunne broederen, die gedood zouden worden, als ook zij.

Naar het oordeel van den schrijver „leert“ ons deze tekst, dat wij niet individueel telkens op verschillende tijden de belofte verkrijgen, maar dat wij de belofte (bedoeld zal zijn: het beloofde goed) allen te samen verkrijgen.

Men kan natuurlijk dadelijk den schrijver tegenwerpen: u redeneert wat haastig; want u hebt het in deze laatste woorden blijkbaar over het verkrijgen der „VOLLE“ belofte, d.w.z. van het beloofde goed in zijn volledigen inhoud. Maar — zoo kan men tegenwerpen — daarmee is nog niet gezegd, dat de „zielen“ die hier sprekende worden ingevoerd, niet al vast een groot stuk van het beloofde goed verkregen hebben, en nu welbewust wachten op de in-bezit-stelling van het vol-

ledige bezit. In dat geval ligt deze passage uit Openb. 6 precies in de lijn van het oude overbekende gevoelen, dat de schrijver echter bestrijdt. We constateeren dan ook, dat hij zijn eigen meening al vast bewezen acht, maar het bewijs niet geleverd heeft.

Iets anders valt op.

Als schrijver zijn eigen meening wil begunstigen, zegt hij: de tekst „LEERT“ ons dit mijn gevoelen. Elders (83) gebruikt hij nog eens dit woord.

Maar wanneer straks anderen hun meening, de van ouds bekende, in dien tekst zien neergelegd, dan zegt schrijver ineens: voorzichtig aan, zachtjes aan; LEERT die tekst wel iets? En dan klinkt het uit zijn mond: dat het verband, waarin de woorden voorkomen, ons al dadelijk maant voorzichtig te zijn, „er iets uit af te leiden voor den z.g. tusschentoestand. Bovendien: het heele hoofdstuk „200“ zegt hij, spreekt in zinnebeeldige taal; alles is sterk zinnebeeldig, en in zoo'n geval kan men van dergelijke teksten geen gebruik maken voor „een tijdrekening van welken aard ook“.

We gelooven dit te kunnen onderschrijven. Maar we stellen er tegenover: tijd-rekening is ook de bedoeling niet. Tijd-teekening, d.w.z. de schildering van een situatie, die in een bepaalden tijd aanwezig is en die bepalend is voor wie in den toestand der besproken menschen („zielen“) zich bevinden, dat is heel wat anders dan tijd-rekening.

Schrijver zelf ziet zich genoopt dit te erkennen. Hij zegt: „de zinnebeeldige taal duidt wel aan het karakter van een situatie; het (zij) kan ook uitbeelden een verhouding tot God.“

We kunnen al weer instemming betuigen. Doch we vragen: indien een bepaalde verhouding tot God wordt uitgebeeld, waarom dan niet tevens een bepaalde verhouding tot de andere menschen? Tot Gods werken? Tot Gods tijden? Tot Gods toekomst? Tot Christus' toekomst? Waartoe die willekeur in de bepaling van wat de besproken tekst al of niet kan „leeren“? Ook nu concludeeren we: de schrijver overhaast zich: hij wil bewezen hebben wat nog heelemaal niet vast staat.

Maar de nadere argumenten dan?

We hooren dienaangaande hem zeggen: als er in Openb. 6 sprake is van „zielen onder het altaar“, dan wordt WEL iets gezegd omtrent de wijze, waarop zij uit het leven werden weggerukt, maar NIET omtrent den toestand, waarin ze zich bevinden. De zinnebeeldige taal zou dus hier alleen maar willen zeggen: het zijn martelaars. Maar hoe ze zich in den hemel gevoelen, daarover acht de schrijver den tekst in geen enkel opzicht zich uit te spreken. Ja, op zijn standpunt is er niet eens de mogelijkheid, dat de onderhavige Schriftplaats ook maar iets zou onderstellen van het in-den-hemel-zijn der (gevoelen) martelaren. Zoo iets bestaat immers niet volgens zijn gedachtengang?

Maar om deze suggestie aannemelijk te maken, moet schrijver een toch wel erg gedurfd gedachtensprong wagen. We denken aan wat hij zegt van de woorden „onder het altaar“. „De zielen“ der martelaren worden door Johannes „gezien onder het altaar“, of „aan den voet van het altaar“.

De vraag is nu: waar staat in Johannes' visioen dit altaar?

Ligt er binnen het raam van het visioen een plaatsbepaling in deze woorden, ja of neen?

De redeneering van schrijver doet hier wel zeer vreemd aan. Het schijnt, dat hij wel ter dege gevoelt, dat de woorden „onder het altaar“ voor iederen lezer natuurlijk een plaatsbepaling schijnen te zijn. Hij stelt het vraagstuk in dezen vorm: of de woorden „aan den voet van het altaar“ „primair een plaatsbepaling aanduiden“, dan wel of ze „allereerst een teekening van de situatie“ willen geven?

Maar als hij de vraag in dezen vorm stelt, ontkent hij de eigenlijke kwestie. De vraag is niet: bevatten die woorden een plaatsbepaling in eerste dan wel in tweede aanleg, doch ze moet zijn: bevatten die woorden nu een plaatsbepaling, ja of neen?

In zekeren zin erkent de schrijver ook dat het element der plaatsbepaling in de bewuste woorden aanwezig is. Hij ziet het zoo: de ziener van Patmos aanschouwt de levens van hen, die, gelijk de Oudtestamentische offerdieren „aan den voet van het altaar stonden“ (dus: in wijding aan God), ten offer gevallen zijn vanwege een vervolging om het bezit van het Woord Gods en van het getuigenis. Hij acht dus een vergelijking met het offer onder het Oude Testament aanwezig. De offerdieren „stonden“ aan den voet van het altaar, en zoo waren nu ook die martelaren gedacht als offerdieren. Maar het altaar is dan het altaar in ten tempel van beneden.

Hier is evenwel het beeld scheef getrokken.

Een offerdier, dat nog „staat“ aan den voet van het altaar, is nog niet geslacht. Het staat er „in wijding aan God“. Maar het is nog niet „gewijd aan God“. Doch Johannes aanschouwt zielen van menschen, die al geslacht ZIJN, die reeds Hem „gewijd ZIJN“. Zoolang een offerdier nog staat, is zijn plaats ONDER aan het altaar. Maar als het geslacht is, dan is zijn plaats — althans van zijn „resten“ — op het altaar. De aanduiding „aan den voet van het altaar“ ware, als men de martelaren in hun ongedeelde bestaan met offerdieren vergelijkt, een bewijs — dat ze in het visioen voorkomen niet als gestorvenen of geslachten, doch als kandidaten voor den dood en als eendatenden voor de slachting. Maar dat klopt weer allermint met de „primaire“ bedoeling van den tekst. Die laat hen zien als martelaren, die geslacht ZIJN, en van wie dan iets gezegd wordt omtrent hun toestand NA de slachting. Het bloed van den eersten martelaar Abel „riep“ tot God, doch het deed dit niet, toen hij nog overeind „stond“, doch pas toen hij gevallen was.

Vervolgens: hoe kan de schrijver volhouden, dat binnen het kader der beeldspraak het altaar-in-kwestie identiek is met het altaar van den benedentempel? Den tempel op aarde? Zoo iets zou nog te overwegen zijn, wanneer hier in het tekstverband sprake was van den Jeruzalemschen tempel. Als ik het heb over een bepaald huis, dan kan ik zeggen: ik zie N.N. zitten op den zolder, aan DE tafel, in den kelder. Het zijn dan de zolder, de tafel, de kelder van datzelfde zeer bepaalde huis. Maar als ik spreek over het huis van A, kan ik moeilijk zeggen: ik zag N.N. aan „de“ tafel zitten, terwijl ik dan bedoelen zou te verklaren, dat ik hem zag aan de tafel in het huis van B.; en dan voorts: een paar jaar geleden, of een paar eeuwen geleden is hem in het huis van B. aan tafel iets overkomen,